

<https://doi.org/10.54797/tfl.v51i3-4.2077>
Kommentar

LOUISE VINGE

”FÖRUTSÄTTNINGAR, FÖRESATSER OCH FÖRVÄNTNINGAR”

***TfL* 1971:1**

Med författarens kommentar, femtio år senare

Årgång 1 1971/72 nr 1

TIDSKRIFT FÖR LITTERATUR- VETENSKAP

Innehåll:

Enkät om litteraturvetenskapens läge - Aspelin, Nilsson,
Stenström, Wrede

Ska vi fortsätta forska i äldre svensk litteratur? - Olsson

Om realismen i konsten - Jakobson, övers Aspelin

Tolkningen av Ludvig Nordströms novell "Caliban" - Wolf

Bennich-Björkmans avhandling Författaren i ämbetet - Gustafsson

Recensioner

FÖRUTSÄTTNINGAR, FÖRESATSER OCH FÖRVÄNTNINGAR

I våras sände vi från Lund ut en rundfråga till landets litteraturvetare för att ta reda på om vårt intryck av att det behövs en ny litteraturvetenskaplig tidskrift hade motsvarigheter på andra håll. Svaret blev positivt, och entusiasmen är kanske inte så överraskande. De kulturella tidskrifterna i landet har ju blivit allt mindre intresserade av litteratur och litteraturvetenskap, och de till litteraturvetenskapen specialiserade organen fyller av olika skäl inte ett behov som just nu framstår som väsentligt, nämligen det av ett debattforum. Det behovet är särskilt kännbart i en tid då synen på litteraturen, idéerna om litteraturforskningens former och uppgifter och utformningen av lärar- och forskarutbildningen på området förändras, splittras och förnyas. Vi uppfattade reaktionen på vår rundfråga så, att det som behövs är inte ett propagandaorgan för någon viss typ av forskning eller en viss grupp av forskare, utan en plats för möten mellan olika riktningar och en kanal för kommunikation mellan dem som forskar och andra

grupper av litteraturintresserade.

Innehåll och läsekrets

Vi har därför gett det nya organ som vi nu presenterar det neutrala namnet *Tidskrift för litteraturvetenskap*. Vi vill här först och främst skapa en möjlighet till att föra en kritisk och informerande diskussion om den forskning som bedrivs kring litteraturen här och utomlands - om denna forskningsinriktning, metodiska problem och praktiska resultat. Utbildningen av forskare finner vi vara ett annat ämne som bör stå i centrum för vår kritiska granskning.

Vi vill också åstadkomma mer utrymme för publicering av kortare litteraturvetenskapliga arbeten, såväl teoretiska som icke-teoretiska. Det har blivit allt svårare även för etablerade forskare att finna plats för sina resultat; vi tror oss därför fylla ännu ett behov genom att skapa en ny möjlighet att placera sådant material i mindre format som inte längre har någon annan naturlig väg till en större läsekrets. Det ligger också en hel del goda elevprestationer

i institutionernas arkiv, som är svåråtkomliga och ofta okända men som vore förtjänta av ett bättre öde. Vi skulle vara glada att få bereda plats åt sådana verk eller delar av dem.

De pedagoger, sociologer, filosofer och andra som vill göra tvärvetenskapliga framstötter mot litteraturområdet är välkomna att söka sin publik och kritik via denna tidskrift.

Vi vill gärna tänka oss att vi vänder oss inte bara till den lilla kretsen av heltidsforskare vid de litteraturvetenskapliga institutionerna utan även till alla andra som över huvud taget är intresserade av litteraturforskningens vägar och resultat och av den här och utomlands aktuella synen på litteraturen. Vi vill försöka bidra till att bryta den isolering mellan forskare och "allmänhet" som kan bli de humanistiska universitetsämnenas fördärv. Vår litteraturvetenskap kunde också förhoppningsvis bli livligare, djärvare och mångsidigare och visa upp ett intressantare ansikte om man får någonstans att inte bara lägga fram färdiga produkter utan även att kasta fram uppslag och idéer i preliminär, opretentiös form till diskussion och kritik, någonstans att ställa tillspetsade å-

sikter mot varandra, någonstans att låta personligheten komma till tals. Kan den här tidskriften bli en förutsättning för ett sådant samtal, stimulerande både för dem som deltar och dem som lyssnar? Vi hoppas det.

Svårigheter och lösningsförsök

Emellertid: "Man kan inte vara nog pessimistisk när det gäller att starta en tidning", som det nyss har sagts offentligt; det torde även och inte minst gälla tidskrifter på det vetenskapliga och kulturella området. Svårigheterna vid ett företag som detta är av tre slag. Den ekonomiska är en. På prenumerationsavgifter enbart kan vi inte klara saken, även om vi från början har utgått från en drastisk sparsamhet bl a genom enkel framställning och genom att inte betala några honorar för tryckta bidrag. Det statliga tidskriftsstödet ter sig här som en liten ljusglimt; till Statens humanistiska forskningsråd står också våra förhoppningar förutom till fonder av andra slag. En större svårighet erbjuder kanske trots allt innehållet. Även om redaktionen genom beställningar och förslag stimulerar fram bidrag, är samarbete med läsekretsen essentiellt för tidskriftens framgång. Spontant insända upp-

slag och färdiga artiklar kommer alltid att tas emot med intresse, även om vi naturligtvis inte på förhand lovar att trycka allt. Ett tredje problem är att finna folk som verkställer utgivandet. Både för tidskriften och för redaktionsmedlemmarna tror vi att det blir bäst om uppdraget inte stannar för länge i en hand och på en plats. Vi tänker oss därför att redaktionsuppdraget skall vara högst tvåårigt och helst cirkulera mellan universitetsorterna. På så sätt tror vi också att tidskriften lättare skall fylla en annan viktig funktion: den att förbättra kontakterna mellan landets litteraturvetare och institutioner för litteraturvetenskap.

För att en viss kontinuitet ändå skall säkras har en förening för tidskriftens utgivande bildats med säte i Lund. Denna förening står som ägare till tidskriften och för val av utgivare och redaktör. Vem som helst som önskar stöda utgivandet av tidskriften och vill ha en möjlighet att påverka utformningen av den kan bli medlem av "Föreningen för utgivande av Tidskrift för litte-

raturvetenskap" genom att sätta in årsavgiften, f n tio kronor, på föreningens postgirokonto nr 63 9065 - 2.

Tidskrift för litteraturvetenskap är planerad att utkomma med fyra nummer om året - två per termin. Prenumerationsavgiften för de två första numren, femton kronor, kan insättas på föreningens konto.

Att göra en insats

Vi önskar oss en stor och livaktig läsekrets som visar oss att vårt företag har en funktion att fylla. Litteraturvetenskapen behöver just nu tänka högt över sin egen ståndpunkt och sitt eget vägeval, och den behöver skaffa sig mer uppmärksamhet i vårt kulturliv - inte för sin egen skull, utan för att hjälpa litteraturen att överleva som konst och kommunikation. Genom att skapa och sprida insikt om litteraturen och dess villkor i nuet och det förgångna på ett vitalt och meningsfullt sätt rättfärdigar litteraturvetenskapen sin existens. I det arbetet vill *Tidskrift för litteraturvetenskap* tjäna som ett instrument.

L.V.

Louise Vinge, femtio år senare

NY TEKNIK I MÖTE MED NYA TEORIER

Det första numret av *Tidskrift för litteraturvetenskap* ser ganska påvert ut. Det är tryckt från ett maskinskrivet original som fotokopierats på UBmedia. Maskinskriften är oklanderlig, utförd av en mycket duktig dam i Bjärred på mallar i A4-format. Det gick inte att göra korrekturändringar när hon hade gjort sitt verk. Rubrikerna tror jag att jag gjorde med gnuggbokstäver, ett petgöra. Datorerna var ännu inte introducerade på våra institutioner. Den oerfarna redaktionen hade heller inte vett på att fylla ut hela häftet. Flera blanka sidor på slutet vittnar om att vi inte förstod att beräkna omfånget på texterna; vi borde ju ha kunnat hitta på något material att placera på detta utrymme.

Omslaget är orange. Jag undrar om det var en dold hälsning till gamla *Phosphoros*, som kom ut med just den färgen på sitt omslag, ”rodnande av skam över sitt innehåll”, som motståndsläget påpekade. Men jag tycker nog att *TfL* hade viss anledning att känna sig lite som en morgonrodnad i den litteraturvetenskapliga världen.

Innehållet vittnar om goda förbindelser med våra kolleger på olika håll i landet och med olika forskningsinriktningar. Det var en av huvudtankarna med grundandet av projektet att det skulle verka för att knyta tätare band mellan våra universitet genom att låta redaktionen cirkulera; jag tror att det har fungerat rätt väl. Redan i första numret medverkade ju också forskare från andra håll.

Det var en övergångstid, som inte minst gav sig tillkänna i det typografiska. Doktorsavhandlingarna skulle i och med införandet av den nya examensordningen 1969 omfatta högst 175 sidor, vill jag minnas. Det inrättades hos Gleerups förlag en ny avhandlingsserie för oss litteraturvetare i Lund, LTF (Litteratur, teater, film) som producerades på samma sätt – från maskinskrivna original i offsettryck. Illgröna omslag! Den första i serien var Jan Thavenius *Stil och vokabulär* (1972). Det kom på andra håll stencilerade avhandlingar i A4-format vid den tiden. Tanken var nog att de skulle omvandlas till tryckta böcker när de väl godkänts; jag tror aldrig det genomfördes. Men fult var det, faktiskt ett bottenläge i bokproduktionen, åtminstone bland humanister.

Sen kom datorerna under senare delen av 1980-talet och på nya sätt egenproducerade avhandlingar, ibland ganska fina men ofta ännu mer amatörmässiga, innan vi lärde oss och vi fick bättre hjälp från förlagens proffs.

Nu berättas det för mig att *TfL* bara skall publiceras på nätet – en ny utveckling, än mer dramatisk än den på 1970-talet. Det vore nog läge att blicka tillbaka grundligare på förvandlingen av publiceringsprocedurens praktiska sidor – något för bok- och biblioteksforskare och för vetenskapshistoriker i samarbete. Konsekvenserna av förvandlingarna i fråga om förmedlingsmöjligheter och forskningskvalitet borde undersökas och kanske vore *TfL*, i sina olika inkarnationer, ett lämpligt material för en sådan studie.